

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
про результати соціологічного дослідження

**«АДМІНІСТРУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ:
БАЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»**

Відповідальні за підготовку матеріалів:

Яніна Казюк, доктор наук з державного управління, професор, експерт з публічних фінансів та місцевого самоврядування Центру політико-правових реформ

Анна Колохіна, соціолог, голова правління Дніпровського центру соціальних досліджень

Опитування проведено у співпраці з Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад» та Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Всеукраїнська асоціація громад»

Аналітичні матеріали підготовлено експертами Центру політико-правових реформ за підтримки Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю його авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», уряду України, Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії.

КИЇВ

Жовтень, 2024

ВСТУП

Опитування проведено експертами Центру політико-правових реформ за підтримки Програми «U-LEAD з Європою», що спільно фінансується ЄС та його державами-членами Німеччиною, Польщею, Швецією, Данією, Естонією та Словенією та за участі Всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування у період з 11 по 20 вересня 2024 року.

Актуальність та постановка проблеми. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів – одне з головних завдань для подальшого розвитку фінансової самостійності та спроможності місцевого самоврядування.

Чинним законодавством не в повній мірі врегульовано питання щодо ефективного контролю за виконанням платниками своїх податкових зобов'язань відносно сплати місцевих податків і зборів, що призводить до значних втрат місцевих бюджетів. Податковим кодексом визначено, що функцією державних податкових інспекцій є сервісне обслуговування платників. Виходячи з цього, питання, пов'язані з адмініструванням податків та зборів, не є пріоритетним напрямком і, здебільшого, залишаються поза належною увагою податкових інспекцій.

Органи місцевого самоврядування наразі не мають повноважень щодо адміністрування податків і зборів. Податковим кодексом передбачено, що фіскальні органи повинні надавати органам місцевого самоврядування інформацію щодо нарахування та сплати податків платниками, що функціонують на території територіальної громади.

Однак в багатьох випадках ця норма не завжди дотримується фіскальними органами і територіальні громади не мають актуальної інформації щодо повноти сплати податків на своїй території. Це негативно впливає на процес планування та виконання їхніх бюджетів та потребує розробки законодавчих змін з метою врегулювання зазначеної проблематики. У цьому контексті необхідним є пошук механізмів підвищення впливу органів місцевого самоврядування на процеси розширення фіскальної бази та мобілізації фінансових ресурсів до своїх бюджетів. Розширення важелів впливу органів місцевого самоврядування на процес адміністрування місцевих податків і зборів – один із аспектів децентралізації, посилення самостійності та формування дієздатності місцевого самоврядування.

Мета дослідження: дане анкетування мало на меті отримати актуальну інформацію щодо готовності органів місцевого самоврядування виконувати окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів, а також інституційної, організаційно-управлінської, матеріально-технічної спроможності територіальної громади здійснювати відповідні заходи.

Метод проведення дослідження: онлайн-опитування шляхом самостійного заповнення респондентами розробленого інструментарію (соціологічної анкети у форматі Google-форми).

Метод відбору респондентів: email-розсилка інструментарію дослідження (соціологічної анкети у форматі Google-форми) серед територіальних громад – членів асоціацій органів місцевого самоврядування.

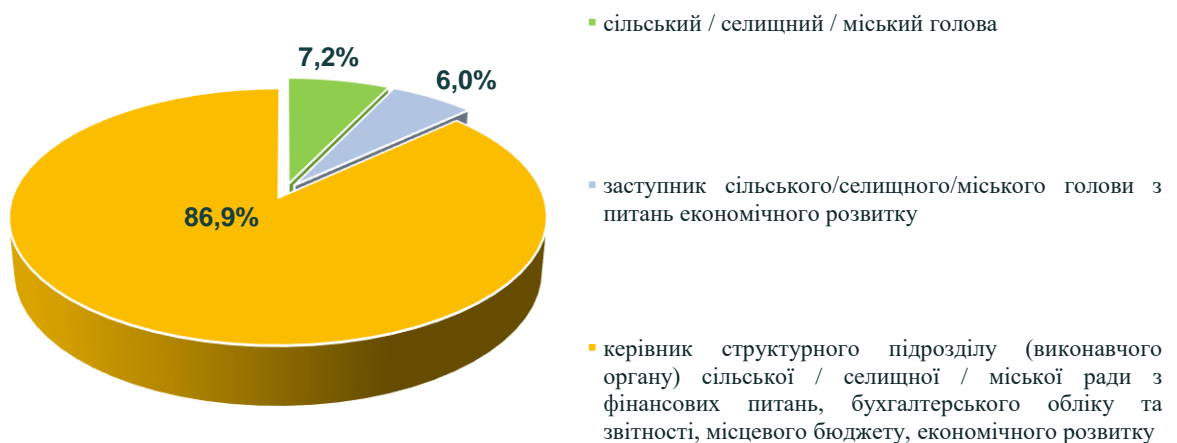
Методологічні обмеження: кількісне дослідження не є репрезентативним по відношенню до всіх керівників територіальних громад та відображає лише думку тих, що взяли участь у дослідженні. Однак на основі даних є можливість зробити висновок про певні тенденції.

Для проведення опитування розроблено **соціологічну анкету (Додаток 1)**.

РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

В опитуванні взяли участь **251 посадова особа** керівного складу органів місцевого самоврядування. З них: 86,9% є керівниками структурних підрозділів (виконавчих органів) сільських / селищних / міських рад з фінансових питань, бухгалтерського обліку та звітності, місцевого бюджету, економічного розвитку; 6,9% - заступниками сільських / селищних / міських голів з питань економічного розвитку; 7,2% - сільськими / селищними / міськими головами **247 територіальних громад з 22-х областей України (Додаток 2):**

Статус респондентів в системі місцевого самоврядування

На питання «**Які статистичні дані, наведені нижче, збирає / має у розпорядженні ОМС Вашої громади?**» респонденти відповіли, що у розпорядженні переважної більшості громад є дані про фактичну чисельність населення, про це повідомили 86,9% опитаних.

Такий високий відсоток можна вважати позитивним результатом, водночас чисельність населення є базовим показником для громади і відсутність інформації у майже 13% громад є досить негативним явищем.

Разом з тим понад чверть респондентів (26,7%) вказали, що їх громади не збирають або не мають у розпорядженні дані про **кількість платників по платі за землю, зареєстрованих у громаді**. Третина учасників дослідження під час відповіді, вказали, що не мають інформації про **кількість платників єдиного податку (29,1% від загальної кількості відповідей); кількість платників місцевих податків і зборів (29,9%); кількість суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних і фізичних осіб) платників податків, зареєстрованих на території громад (31,9%)**.

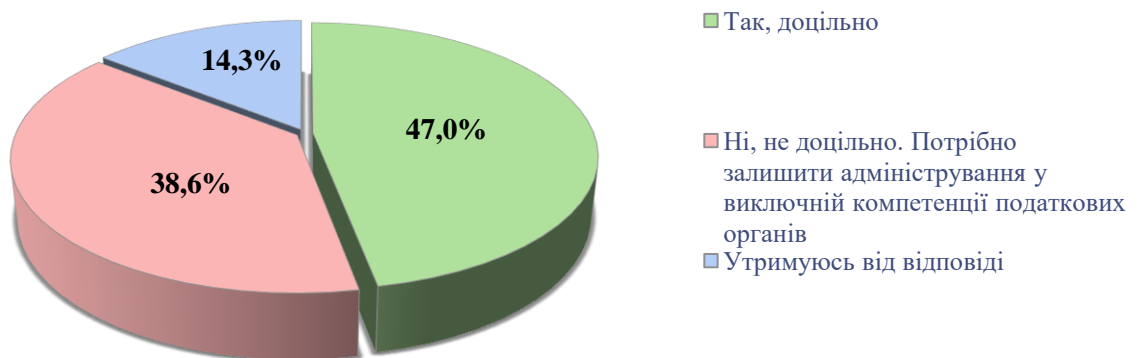
Те, що близько 30% опитаних не володіють інформацією про кількість платників місцевих податків, можна віднести до негативних чинників. Необхідно формувати (вдосконалювати) законодавчі механізми для більш чіткого обліку платників податків, що знаходяться на території громади.

Які статистичні дані, наведені нижче, збирає / має у розпорядженні ОМС Вашої громади?

Слід зазначити, що 47% опитаних вважають, що **доцільно передати до повноважень органів місцевого самоврядування окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів**. Вважають, що так робити не доцільно, потрібно залишити адміністрування місцевих податків і зборів у виключній компетенції податкових органів 38,6% респондентів. Утрималися від відповіді на дане питання 14,3% учасників опитування.

Чи доцільно передати окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів до повноважень ОМС?

Отже, майже половина учасників анкетування (47%) підтримують передачу повноважень з адміністрування місцевих податків і зборів, не погоджуються з такою думкою 38,6% опитаних. Зазначені результати свідчать про контраверсійні настрої серед громад. Зважаючи на те, що все-таки більшість громад підтримує передачу повноважень з адміністрування місцевих податків і зборів, надалі необхідно проводити обговорення відносно конкретного переліку функцій, якими можуть бути наділені органи місцевого самоврядування у цій частині.

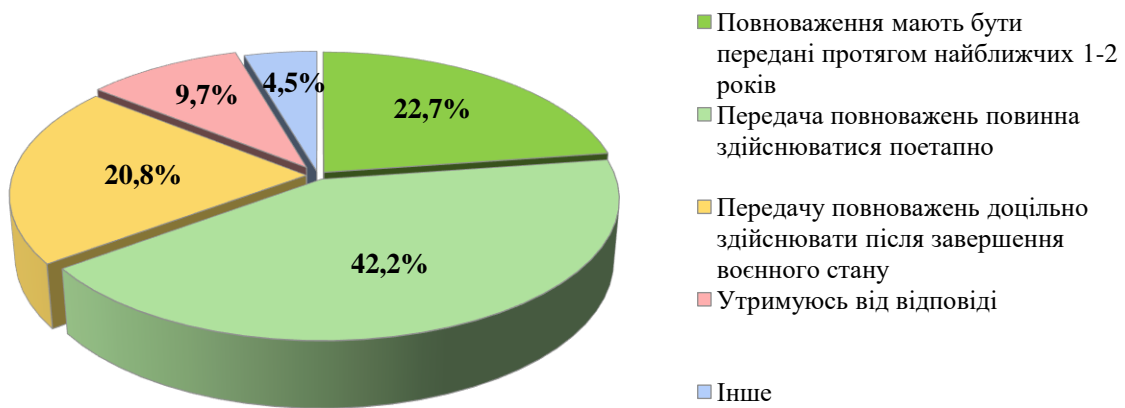
Думки респондентів, які підтримують передачу повноважень, під час відповіді на питання «**На Вашу думку, коли саме мають бути передані окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів до повноважень ОМС?**» розділилися. Так, 42,2% опитаних вважають, що «*передача повноважень повинна здійснюватися поетапно*».

На думку 22,7% учасників дослідження «*повноваження мають бути передані протягом найближчих 1-2 років*». П'ята частина (20,8%) опитаних зазначили, що «*передачу повноважень доцільно здійснювати після завершення воєнного стану*». Десята частина (9,7%) респондентів утрималися від відповіді на дане питання.

Серед іншого (4,5% відповідей) учасники опитування вказали наступне:

- «В найкоротший термін».
- «Після завершення воєнного стану і поетапно».
- «Після напрацювання на законодавчому рівні».
- «Повноваження повинні бути передані вже».
- «Уже повинно було передано з 2021 року».
- «Чим швидше станеться передача таких повноважень, тим швидше громади дійсно матимуть змогу наповнення місцевих бюджетів. 1-2 роки досить довго».
- «Щоб відповісти на це питання необхідно з'ясувати, які повноваження будуть передані, по юридичних або фізичних особах, процедура роботи з податковим боргом, контрольню перевіреної роботи (камеральні перевірки тощо)».

Коли саме мають бути передані окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів до повноважень ОМС?

Із тих, хто підтримує передачу повноважень з адміністрування місцевих податків і зборів, - 42,2% пропонують їх поетапну передачу, ще 22,7% респондентів вважають, що повноваження мають бути передані протягом найближчих 1-2 років. Тобто, майже 65% опитаних підтримують поступову передачу повноважень, що свідчить про виважену та усвідомлену позицію громад в даному питанні. Це повинно надати можливість сформуванню якісної нормативної бази, здійснити відповідні адаптаційні організаційно-управлінські дії органів місцевого самоврядування.

На думку переважної більшості опитуваних, доцільно передати органам місцевого самоврядування адміністрування таких місцевих податків і зборів, як:

- земельний податок - 90,9% учасників опитування;
- орендна плата за землю - 90,3%;
- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (83,8%);
- єдиного податку 46,8% респондентів;
- туристичний збір – 40,3% опитаних.

Адміністрування яких місцевих податків і зборів доцільно передати ОМС?

Більше третини учасників опитування, вважають, що доцільно передати органам місцевого самоврядування адміністрування збору за місця для паркування транспортних засобів (36,4%) та транспортного податку (35,7%). Зазначили, що потрібно передати органам місцевого самоврядування адміністрування *«всіх місцевих податків та зборів без винятку»* 1,9% респондентів. Утрималися від відповіді на дане питання 1,9% опитаних.

Серед іншого (7,9% відповідей) учасники дослідження вказали наступне:

- *«Все вищепераховане тільки по фізичних особах».*
- *«Для початку дані види податків, а в подальшому - всі інші місцеві податки».*
- *«Можливо потрібно розпочати з плати за землю».*
- *«Для яких ОМС встановлюють ставки».*
- *«Єдиний податок в частині платників 1,2 груп».*
- *«ПДФО з військових».*
- *«ПДФО з заробітної плати».*
- *«Також ПДФО».*
- *«Акциз у частинах».*
- *«Рента».*
- *«Немає спеціалістів».*
- *«Відсутність бази для нарахування місцевих податків».*

Слід відмітити, що майже всі респонденти, а це децю більше 90%, вважають, що на рівень громад повинно бути передане адміністрування плати за землю (земельного податку та орендної плати), майже 84% підтримують передачу адміністрування податку на нерухоме майно. Менше половини (46,8%) вважають за необхідне передати адміністрування єдиного податку. Тобто, найбільш актуальним і перспективним з точки зору збільшення надходжень органи місцевого самоврядування вважають майнові платежі: плата за землю та податок на нерухоме майно. І саме на ці види надходжень органи місцевого самоврядування переконані, що повинні мати найбільший вплив у частині адміністрування.

На думку переважної більшості учасників опитування, **для покращання надходжень орган місцевого самоврядування громади повинен виконувати наступні функції щодо адміністрування місцевих податків і зборів:** вести облік платників місцевих податків та зборів (76,6% респондентів) та забезпечити наповнення інформаційних баз інформацією про об'єкти та суб'єктів оподаткування місцевими податками і зборами (70,8%).

Половина опитаних вважають, що орган місцевого самоврядування громади має: здійснювати контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати місцевих податків та зборів (63,6%); надсилати (вручати) податкові повідомлення-рішення про сплату місцевих податків та зборів (62,3%); здійснювати податковий контроль щодо місцевих податків та зборів (51,9%).

Менше половини респондентів вважають, що орган місцевого самоврядування громади має: отримувати та опрацьовувати від платників податків податкову звітність щодо місцевих податків та зборів (44,8%); стягувати податковий борг з платників місцевих податків та зборів (42,9%); визначати суму податкових та/або грошових зобов'язань платника податків, встановлювати порядок їх сплати та оскарження рішень (42,2%); здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності платників місцевих податків та зборів (39,6%).

Третина учасників опитування вважають, що орган місцевого самоврядування громади має: надавати податкові консультації щодо місцевих податків та зборів (33,8%); проводити перевірки платників місцевих податків та зборів (31,8%).

Четверта частина (24,7%) респондентів вважають, що ОМС громади має притягувати до відповідальності платників місцевих податків та зборів за порушення податкового законодавства.

Утрималися від відповіді на дане питання 1,9% опитаних.

Серед іншого (6,5% відповідей) учасники дослідження вказали наступне:

- «Визначення сум податкового зобов'язання платникам майнових податків - фізичним особам».
- «Всі заходи щодо місцевих податків та зборів».
- «З врахування пропозицій органів місцевого самоврядування формування плану-графіка проведення документальних перевірок».
- «Оскарження рішень – повноваження ГУ ДПС, КПП – ГУ ДПС».
- «Отримання доступу до бази ДПС в частині нарахування податків та боржників».
- «Інформування та вручення боржникам повідомлень про борги ЧАСТКОВО».

- «Нема спеціалістів».
- «Превентивна діяльність щодо підвищення податкової культури населення».
- «Проведення перевірок та оскарження несплати всіх податків, які надходять до місцевого бюджету».
- «За умови, що ці функції не будуть дублюватись органами ДПС».

Які з перелічених функцій щодо адміністрування місцевих податків і зборів повинен виконувати ОМС Вашої громади для покращання надходжень?

На думку органів місцевого самоврядування, облік платників місцевих податків і зборів та наповнення інформаційних баз про об'єкти та суб'єктів оподаткування є найбільш актуальними питаннями з точки зору покращення якості надходжень. Окрім цього, понад половини опитаних вважають, що органи місцевого самоврядування повинні мати достатньо повноважень для здійснення контролю за нарахуваннями і сплатою місцевих податків і зборів, здійснювати надсилання податкових повідомлень та мати можливість податкового контролю щодо місцевих податків і зборів. Слід зазначити, що проведення перевірок платників місцевих податків і зборів не вважається досить ефективним засобом покращення надходжень – за це висловилося лише 31,8% опитаних. Також більшість органів місцевого самоврядування не вважають, що притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства повинно бути однією з основних функцій – за це висловилися лише 24,7%.

Переважна більшість опитаних вважають, що за умови передачі територіальним громадам додаткових функцій з адміністрування місцевих податків і зборів, в органах місцевого самоврядування потрібно буде запровадити низку організаційних заходів та забезпечити матеріально-технічними засобами працівників.

Так, 92,2% респондентів вказали на необхідність розробки та встановлення спеціалізованого програмного забезпечення; 87,7% учасників дослідження зазначають про потребу забезпечення навчання або підвищення кваліфікації працівників; 83,8% вважають, що потрібно буде внести зміни у структуру виконавчих органів ради (наприклад: перерозподіл функцій в межах існуючих підрозділів, збільшення штатної чисельності, створення нових структурних підрозділів тощо). Також на думку 77,3% опитаних органам місцевого самоврядування потрібно буде придбати додаткову комп'ютерну та оргтехніку.

Серед іншого (4,5% відповідей) учасники дослідження вказали наступне:

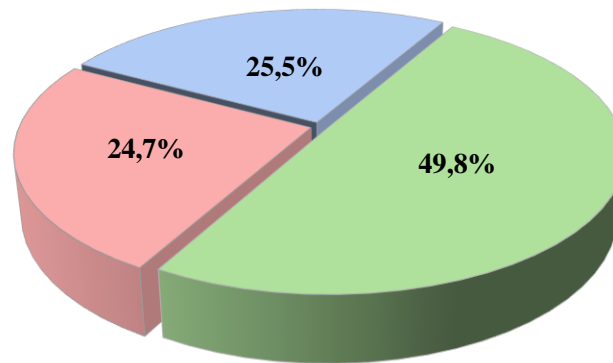
- «Фактично створення в ОМС податкового органу».
- «ФЗП».
- «Всі заходи».
- «Додатковий фінансовий ресурс».
- «Доступ до реєстрів».
- «Забезпечення доступу до баз даних щодо власності платників податків».
- «Надання відповідних дозволів та функцій працівникам».

За умови передачі територіальним громадам додаткових функцій з адміністрування місцевих податків і зборів основним питанням органи місцевого самоврядування вважають - це необхідність розробки та встановлення спеціалізованого програмного забезпечення (92,2% опитаних) та навчання персоналу (87,7%). Також переважна більшість вважає за необхідне здійснити зміну структури виконавчих органів для належної організації процесу адміністрування місцевих податків і зборів (83,8%), а також придбати додаткове комп'ютерне обладнання (77,3%).

На питання: «**Чи здійснює ОМС Вашої громади функції щодо інвентаризації об'єктів нерухомості та земельних ділянок на предмет їх наявності в державних реєстрах, звірки даних з власниками такого майна та актуалізацію даних у реєстрах?**» більшість учасників дослідження надали ствердну відповідь «Так» (49,8% опитаних). Повідомили, що громада не виконує зазначені функції 24,7% респондентів. Вказали, що не володіють цією інформацією 25,5% учасників опитування.

Чи здійснює ОМС громади функції щодо інвентаризації об'єктів нерухомості та земельних ділянок на предмет їх наявності в державних реєстрах, звірки даних з власниками такого майна та актуалізацію даних у реєстрах?

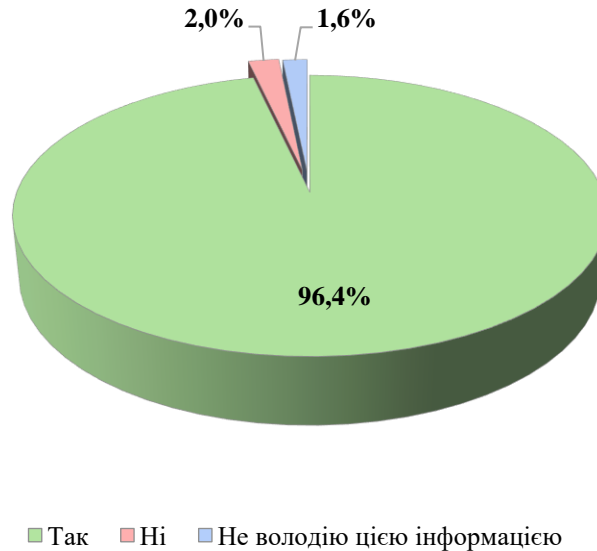

■ Так ■ Ні ■ Не володію інформацією

Майже половина опитаних (49,8%) зазначили, що здійснюють інвентаризацію об'єктів нерухомості та земельних ділянок на предмет їх наявності державних реєстрах, здійснюють звірку даних з власниками майна та актуалізацію даних у реєстрах. Відповідно, інша частина органів місцевого самоврядування не здійснює зазначених дій, що, ймовірно, може негативно впливати на стан надходжень місцевих податків до бюджетів громад.

Переважна більшість учасників опитування (96,4%) повідомили, що **органи місцевого самоврядування громад, які вони представляють, взаємодіють з податковими органами**. Вказали, що їх громади не мають такої взаємодії 2% опитаних. Утрималися від відповіді на дане питання 1,6% респондентів.

Чи взаємодіють ОМС громади з податковими органами?

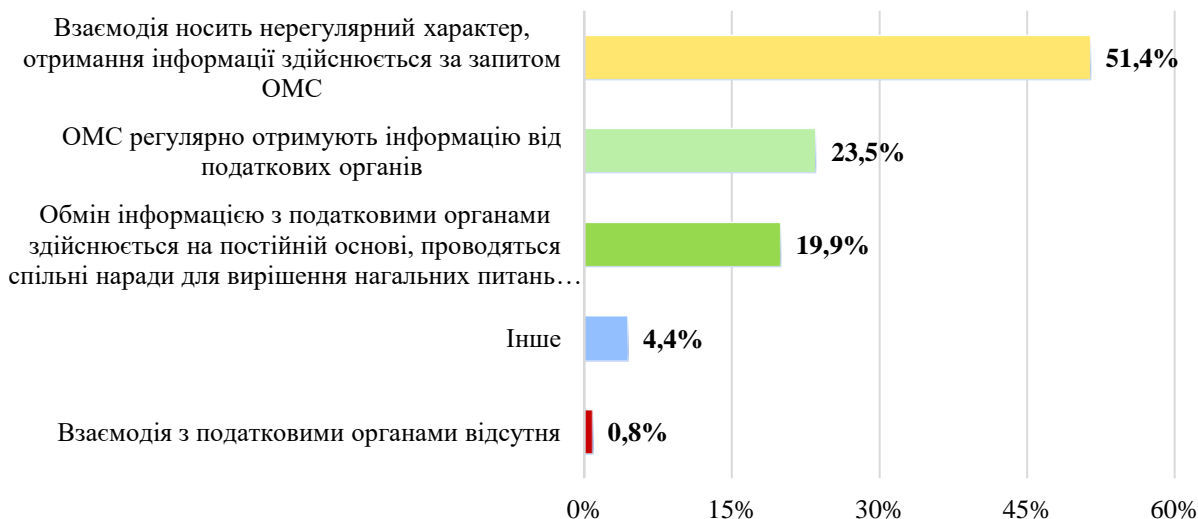
Разом з тим, половина (51,4%) учасників дослідження під час відповіді на питання **«Як саме організований процес взаємодії ОМС Вашої громади з податковими органами?»** зазначили, що *«взаємодія носить нерегулярний характер, отримання інформації здійснюється за запитом ОМС»*. Вказали, що *«ОМС регулярно отримують інформацію від податкових органів»* 23,5% респондентів. П'ята частина (19,9%) опитаних повідомили, що *«обмін інформацією з податковими органами здійснюється на постійній основі, проводяться спільні наради для вирішення нагальних питань наповнення бюджету громади, тощо»*. *Вважають, що «взаємодія з податковими органами відсутня»* 0,8% опитаних.

Серед іншого (4,4% відповідей) учасники опитування вказали наступне:

- *«Обмін інформацією проводиться в онлайн режимі та через вхідну/вихідну кореспонденцію».*
- *«Податкові органи регулярно отримують інформацію від ОМС».*
- *«Регулярно отримує інформацію від податкових органів визначену чинним законодавством. інші за запитами, представник податкової».*
- *«Отримання інформації за запитом ОМС».*
- *«Взаємодія відбувається відповідно до ст. 12 Податкового кодексу України (із змінами від 30.11.2021 року №1914-IX)».*
- *«Обмін інформацією в системі логіка щодо осіб, які мають заборгованість перед місцевим бюджетом».*
- *«З розташованим на території громади структурним підрозділом обмін інформацією проходить постійно. Але даний підрозділ податкових органів НЕ МАЄ НЕОХІДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ щодо вирішення всіх наявних питань».*
- *«Дуже слабка взаємодія, незацікавленість контролюючого органу в наповненні місцевого бюджету, неправомірне приховування інформації, не виконання функції контролю за наданням СГД податкової інформації, звітності, ігнорування ДПС».*
- *«Взаємодія є. Відсутня інформація з особових рахунків платників податків, то за кожним окремим випадком необхідно звертатися до ДП».*
- *«Щоквартальна інформація по боржникам платників податків та обов'язкових платежів. Інформація про рівень середньої заробітної плати».*

- «Не володію інформацією».

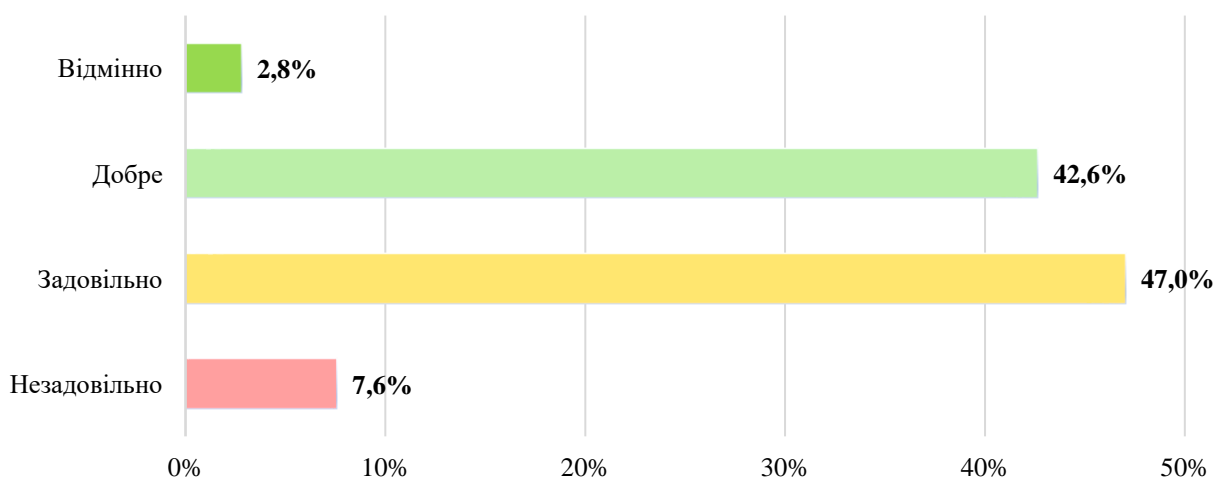
Як саме організований процес взаємодії ОМС громади з податковими органами?

Зазначається, що майже всі громади (96,4%) у тій чи іншій формі взаємодіють з податковими органами. Найпоширенішою формою взаємодії вказується отримання інформації на запити органів місцевого самоврядування (51,4%), на постійній основі отримує інформацію від податкових органів 23,5% опитаних, про наявність тісної співпраці зазначає 19,9% респондентів. Тобто, загалом, можна вважати, що органи місцевого самоврядування взаємодіють з податковими органами у різних формах та з різною періодичністю. Можливо, взаємодія податкових органів та органів місцевого самоврядування потребує додаткового регулювання шляхом нормативного вдосконалення процедур.

Рівень взаємодії органів місцевого самоврядування громад з податковими органами учасники дослідження оцінили на **3,4 бали**.

Оцініть рівень взаємодії ОМС громади з податковими органами

На відкрите питання «Вкажіть, будь ласка, перелік даних, інформацій, які Ваша громада отримує від податкових органів» переважна більшість респондентів 98,4% надали відповіді. Утрималися від відповіді на дане питання 1,6% опитаних.

Отримані від респондентів відповіді дозволяють зробити висновок про те, що на момент проведення дослідження органи місцевого самоврядування отримують інформацію від контролюючих органів відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 23.11.2020 № 723 «Про затвердження Порядку надання звітності в розрізі платників податків органам місцевого самоврядування».

Згідно з цим нормативним актом органи місцевого самоврядування з метою отримання інформації щодо показників звітності в розрізі платників податків щомісячно і щоквартально подають до контролюючого органу запити в електронній формі засобами інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кабінет»:

- Щомісяця – про суми нарахованих та сплачених податків та/або зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та/або зборів на відповідних територіях;
- Щокварталу – про суми списаного безнадійного податкового боргу; суми розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань та/або податкового боргу платників податків, які повинні бути сплачені до місцевих бюджетів на відповідних територіях; суми наданих податкових пільг, включаючи втрати доходів бюджету від їх надання.

Найбільш згадуваною у відповідях респондентів була «інформація про боржників», «реєстр боржників» і т. ін. – 58,16%. Також учасники опитування вказували, що отримують наступні дані: «суми наданих податкових пільг» у 6,4% відповідей; часткову інформацію щодо нарахування земельного податку в розрізі платників – 10,4%; інформацію про нарахування податків на нерухоме майно – 4,8%; «перелік «мінімізаторів» (платників, які відповідно до поданих звітів за Формою 4-ДФ нараховують середньомісячну заробітну плату у розмірах менше законодавчо встановленого рівня) – 2,4%; «нарахування МПЗ» – 2%.

Деякі респонденти під час відповіді на питання скаржилися на несвоєчасність отримання інформації від ДПС, а також на відсутню можливість персональної ідентифікації боржників – фізичних осіб:

- «Отримуємо інформацію про нарахування та сплату податків, заборгованість та надміру сплачені платежі за відповідним запитом. Без запиту дана інформація податковим органом не надсилається. Додаткової інформації податкові органи ОМС не надають».
- «Щоквартальна інформація про суми наданих податкових пільг включаючи втрати доходів бюджету від їх надання в розрізі джерел доходів (подається нерегулярно та несвоєчасно)».
- «Перелік боржників отримуємо з запізненням на 30-60 днів у вигляді неякісної інформації відповіді – відписки на податкові інформації».
- «Отримуємо інформацію щодо переплати, боргу, нарахування та сплаті на 1 число кожного місяця по юридичних особах. По фізичних особах інформація є, але з нею працювати практично неможливо».
- «Отримуємо інформацію про податковий борг фізичних осіб і лише за прізвищами, бо коди ПІН порушують закон. А яким чином в'янути чи то та людина чи ні про це не подумали».
- «Отримуємо тільки статистичну інформацію яка не підпадають під дію Закону України «Про захист персональних даних». Про податковий борг фізичних осіб іноді отримується».

інформація про заборгованість понад 3060,00 грн. але без ідентифікації (адреси та номеру телефону, виду податку тощо)».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 № 627 «Про затвердження Порядку обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, та органами місцевого самоврядування» ДПС передає щомісячно до **інформаційно-аналітичної системи «LOGICA»** інформацію про суми:

- нарахованих та сплачених податків та/або зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та/або зборів;
- списаного податкового боргу;
- розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань та/або податкового боргу платників податків, які повинні бути сплачені до відповідних місцевих бюджетів;
- наданих податкових пільг, включаючи втрати доходів бюджету від їх надання.

Під час опитування лише **3,2% респондентів** повідомили про те, що користуються даною ІАС задля отримання інформації від ДПС. Разом з тим, учасники дослідження скаржилися на те, що інформація в ІАС «LOGICA» формується виключно у розрізі джерел доходів бюджету та платників податків – юридичних осіб відповідно до адміністративно-територіальних одиниць (територіальних громад) і разом з тим не містить інформації про базу нарахування тих чи інших податків:

- *«Інформація через електронний кабінет та АІС «LOGICA», нарахування, сплата податків, податковий борг, але все це лише в розрізі юридичних осіб і без бази нарахувань. Тобто, бачимо конкретну суму, а як її розраховано – ні».*
- *«Систематично отримуємо інформацію від ДПС у АІС «LOGICA», але тільки виключно щодо юридичних осіб».*

Під час опитування респондентам було запропоновано визначити, **яку інформацію стосовно платників податків та виконання ними своїх податкових зобов'язань необхідно громаді отримувати від податкових органів**. Учасники дослідження надавали відповіді у довільній формі, які було згруповано по наступних блоках: відомості щодо заборгованості платників податку; дані в розрізі населених пунктів / старостинських округів громади; доступ до інформації податкових реєстрів; доступ до податкової звітності суб'єктів господарської діяльності громади.

Доступ до податкової звітності є нагальною потребою органів місцевого самоврядування територіальних громад, тому у 37,2% відповідей опитані торкалися цього питання.

- *«Найбільша потреба існує в допуску спеціаліста громади до бази даних (так званого «Податкового блоку» ДПА), на першому етапі хоча б просто як користувача без права коригувати дані».*
- *«Дані ІТС «Податковий блок», зокрема дані декларацій майнових податків для контролю за правильністю застосування ставок майнових податків, НГО, площі та кількості об'єктів оподаткування, податкових пільг тощо».*

- «Вся наявна інформація в деклараціях і звітах (для прикладу площа нерухомого майна, адреса, ставка оподаткування, кількість ліжкоднів, площа, кадастровий номер земельної ділянки, і т. п.)».
- «Інформацію про платників єдиного податку в розрізі груп та КВЕД, з зазначенням адрес та площі об'єктів нерухомості та в розрізі кадастрових номерів земельних ділянок».
- «Доступ до даних фінансової звітності ФО, ФОП та ЮО, а також іншої інформації яка надається податковим органам платниками податків».
- «Вже отримуємо - звіт по податковому боргу, але там відображаються дані тільки після внесення інформації інспектором. Нажаль в податковій нестача кадрів - актуальну інформацію не отримуємо по нарахуванню МПЗ, земельного податку, податку на нерухомість».

Респонденти у своїх відповідях (35,4% від загальної кількості) наголошують на тому, що задля повноцінного функціонування, управління та прийняття ефективних управлінських рішень, органи місцевого самоврядування мають отримати доступ до інформації з податкових реєстрів:

- «Інформацію про нових платників податків та тих, що перереєструвались в громаду, які вибули з громади».
- «Інформація про суб'єктів господарювання, які отримали ліцензію на роздрібну торгівлю акцизними товарами».
- «Оновлені реєстри основних платників податків (стан 0), окремих платників податків (стан 17)».
- «Доступ до бази даних реєстрів про нерухоме майно, звірка нарахувань по нерухомому майні (в основному нежитлового призначення) Суми нарахованого та сплаченого податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки в розрізі Класифікатора будівель і споруд НК 018:2023».
- «Нарахування земельного податку юридичним та фізичним особам, нарахування мінімального податкового зобов'язання із зазначенням показників розрахунку; Кількість задекларованих земель в Га, немає контролю по сплаті паїв з орендоदारів, і ще цілий ряд питань які важко витягнути з податкової».
- «Доступ до бази даних підприємств які виконують роботи на території громади, щодо сплати нарахування заробітної плати».

Попри те, що чинна нормативно-правова база зобов'язує податкові органи регулярно надавати на запит громад відомості щодо заборгованості платників податку, для органів місцевого самоврядування громад важливо отримати більш докладну і персоналізовану інформацію про стан заборгованості платників податку (28,7% від загальної кількості відповідей):

- «Актуальні реєстри боржників».
- «Відомості щодо заборгованості платників податку – фізичних осіб у розрізі кожного платника».
- «Заборгованість за минулі періоди по кожному платнику».
- «Бажано надавати інформацію по платникам з урахуванням пені та штрафів».
- «Інформацію щодо примусового стягнення заборгованості місцевих податків і зборів».

- *«У якому стані знаходиться податковий борг (хоча б номер справи по якій у «судовій владі» можна відслідкувати стан розгляду справи)».*
- *«Борг в розрізі платників по кожному податку».*

Респонденти вважають, що в результаті адміністративно-територіальної реформи в Україні сформовано базовий рівень місцевого самоврядування, який потребує нових статистичних даних для планування розвитку територіальних громад. Громади (2,7% від загальної кількості відповідей) зазначили, що потребують отримання податкової інформації, як в розрізі старостинських округів, так і окремих населених пунктів:

- *«Дані ДПС про нарахування/сплату податків в розрізі населених пунктів громади».*
- *«Для аналізу податкового боргу по громаді та співпраці з ДПС, необхідно визначення територіальності по старостинським округам громади по податковому боргу, ФІО боржника. На даний час податковий борг по фізособам визначено окремою сумою в цілому, що надає можливості провести додаткові заходи по стягненню боргу».*
- *«Надавати списки нарахування земельного податку окремо по населених пунктах».*
- *«Нарахування в розрізі платежів та платників сформовано в реєстри по населених пунктах, які входять до громади; наявний податковий борг в розрізі платників по населених пунктах».*
- *«Розмежування інформації по заборгованості в розрізі населених пунктів громади та юридичних осіб, зареєстрованих на території громади (є практика по Хмельницькій області, що сприяє оперативному реагуванню)».*
- *«Реєстрація та місце розташування суб'єктів господарювання в розрізі адміністративних одиниць (по старостинським округам)».*

Вказали, що на момент проведення опитування, отримують від податкових органів всю необхідну інформацію 6,8% респондентів. Відмітили, що не мають відповіді на дане питання, оскільки не володіють необхідною інформацією, – 4,4%.

Окремі відповіді (3,6%) респондентів, які за змістом не відповідали критеріям групування, надаються нижче:

- *«Через те, що податкова немає зв'язку з Пенсійним Фондом, з органами соціального захисту населення, з нотаріусами, зміни до списків платників податків та їх нарахування проводяться невчасно».*
- *«Податкові органи мають враховувати зміни, які вносить ОМС щорічно за результатом звірки».*
- *«Потрібна більш швидка реакція на звернення. Відповіді бувають не по суті».*
- *«При здійсненні обміном інформацією немає можливості внесення на постійній основі змін в реєстр земельних ділянок, а саме оренди земельних ділянок по договорах оренди, вступання в спадщину, емфітеузис та інші по кадастровому номеру».*
- *«Причини спаду надходжень до бюджету».*
- *«Необхідно, щоб податкова нараховувала оренду з фізичних осіб по реєстрам».*
- *«Щоб ОМС мали можливість стягувати заборгованість зі сплати податків у судовому порядку».*

- «Проблема полягає у відсутності звітів (єдиного податку 4 група). Фінвідділ має базу з кадастровими номерами, нарахованими сумами земельного податку, але не бачить чи включена ділянка у звіт єдиного податку 4 групи. Часто юридичні особи подають нам недостовірні дані, повідомляючи що ділянка включена в звіт і за неї сплачуються податки, а насправді ділянки не включають і занижують собі єдиний податок, а на сьогодні це великі суми. Це найбільш болюча для нас проблема».

Отже, відповідно до вимог, встановлених нормативними актами, органи місцевого самоврядування отримують певну інформації про суми нарахованих та сплачених податків та/або зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та/або зборів, суми списаного податкового боргу і т.д. Проте, одним із пріоритетних питань в частині взаємодії з податковими органами органи місцевого самоврядування вказують на необхідність отримання доступу до інформації з податкових реєстрів щодо платників, які зареєстровані та провадять свою діяльність на території громади.

На відкрите питання «**На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку Парламенту (у частині прийняття змін до законодавства)?**» 81,3% респондентів надали змістовні відповіді. Загальними фразами відповіли 10,4% опитаних. Утримались від відповіді – 8,4% учасників дослідження.

На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку Парламенту (у частині прийняття змін до законодавства)?

Утримались від відповіді (Не володію інформацією; не готовий відповісти; в умовах воєнного часу складно щось рекомендувати)	8,4%
Надали відповідь загального характеру (внести зміни до законодавства, врегулювати податкове законодавство тощо)	10,4%
Надали змістовну відповідь	81,3%

Надані респондентами змістовні відповіді проаналізовано і узагальнено в тематичні блоки, рейтинг яких є наступним:

1	Повернення вилучених часток ПДФО у громади: <ul style="list-style-type: none"> • «Повернути до місцевих бюджетів сплату ПДФО з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами». • «Відновлення зарахування 64% ПДФО до місцевих бюджетів територіальних громад (Деякі респонденти пропонують збільшити частку ПДФО, що має зараховуватися до місцевих бюджетів до 75% або до 100% - прим. Д.)». • «ПДФО повинен зараховуватися за місцем реєстрації працівника, а не підприємства». 	27,9%
----------	---	--------------

	<ul style="list-style-type: none"> «Удосконалити механізм щодо ПДФО, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування (зокрема, повернення сум податкової знижки)». «На законодавчому рівні зобов'язати платників податку здійснювати плату ПДФО, а також єдиного податку за місцем розташування/ведення (здійснення діяльності) бізнесу, а не за місцем юридичної адреси». 	
2	<p>Посилення відповідальності за несплату податків</p> <ul style="list-style-type: none"> «Врегулювати питання щодо повноважень ОМС в частині стягнення податкової заборгованості. Потрібний Закон «Про адміністративну відповідальність за несплату податків». «Застосування запобіжних засобів та заходів щодо умисного ухилення від сплати податків та зборів». «Надати повноваження ОМС виступати в судовому порядку з питаннями сплати боргів платниками». «Звільнити органи ДПС від сплати судового збору для оперативної передачі до суду боржників та примусового стягнення заборгованості або надати право ОМС позиватися до суду на стягнення заборгованості». «Не допускати введення в експлуатацію нерухомості, без підтвердження того, що дані про об'єкт нерухомості наявні в податковій для нарахування податку. Можливо збільшити за це відповідальність нотаріусів». «При оформленні у власність земельних ділянок та/або нерухомого майна, транспортних засобів зобов'язати в першу чергу сплачувати борги до бюджету». «Припинення підприємницької діяльності за умови відсутності боргів по податкам та обов'язковим платежам (відповідна довідка ДПС повинна бути в переліку документів для проведення державної реєстрації припинення)». «Скасування змін до ПКУ, внесених ЗУ від 04.12.2020 № 1072-IX, та повернення мінімального порогу суми податкового боргу, до якого не застосовуються заходи стягнення, до 60 НМДГ або 1 020 грн.». «Посилити контроль та відповідальність за недотримання юридичними особами-податковими агентами (в т.ч. державними підприємствами, установами) норм законодавства і здійснення перереєстрації (без зміни місця розташування) підприємств, установ посеред бюджетного року і зміни бюджету сплати податків». «Внести зміни до закону України про органи місцевого самоврядування в Україні, в частині 3 ст.18, (відносини ОМС з підприємствами установами, що не перебувають у комунальній власності громад) можливо внести зміни в частину 3 ст.142 ПКУ (Вивільнення коштів підприємств через оподаткування)». «Внесення змін до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині надання ОМС повноважень щодо оприлюднення переліку боржників на офіційному сайті ради, інформаційних сайтах тощо». 	18,1%
3	<p>Внесення змін до Бюджетного, Податкового кодексів в частині адміністрування місцевих податків і зборів (зокрема, у половині з таких відповідей пропонується передати ОМС повноваження по адмініструванню місцевих податків і зборів – прим.Д.)</p>	13,2%
4	<p>Надати ОМС доступ до державних реєстрів з реєстрації суб'єктів господарювання, нерухомого майна та автомобілів</p> <p>Доступ посадових осіб ОМС до податкової бази ДПСУ АС «Податковий блок» у режимі перегляду для звірки та уточнення бази нарахування щодо об'єктів та суб'єктів оподаткування місцевими податками і зборами, зареєстрованими на території відповідних місцевих громад</p>	10,3%
5	<p>Інвентаризація нерухомого майна та земельних ділянок</p>	9,8%

	<ul style="list-style-type: none"> • «Вирішення на законодавчому рівні питання реєстрації об'єктів нерухомості в державних реєстрах». • «Внесення органами БТІ інформації до Державного реєстру речових прав щодо об'єктів нерухомості з паперових носіїв». • «Розширити інформаційну базу ІПК «Місцевий бюджет» щодо майна, що оподатковується». • «Врегулювати питання прийняття спадщини в частині земельних ділянок, так як спадкоємці можуть роками не переоформлювати земельні ділянки і не сплачувати податки за землю». • «Зобов'язати власників об'єктів оподаткування житлової та не житлової нерухомості, земельних ділянок протягом одного року від моменту внесення змін до законодавства, оформити право власності / користування». • «Зобов'язати податкові органи спільно з ОМС провести інвентаризацію об'єктів нерухомого майна та земельних ділянок для наповнення державних реєстрів». • «Внести зміни до законодавства щодо обов'язкової звірки з податковими органами про наявність земельних ділянок та нерухомість». • «Посприяти у внесенні доповнення до статті 269 Податкового кодексу України щодо переліку платників плати за землю словами: «землекористувачі (орендарі), які фактично використовують земельні ділянки державної та комунальної власності, до набуття права власності на земельну ділянку» та до ст. 270 «земельні ділянки державної та комунальної власності, які перебувають у користування до набуття права власності на земельну ділянку». • «Обов'язкове проведення інвентаризації земель за рахунок державного бюджету». 	
6	<p>Збільшення ставок податків та зборів</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Внести зміни до податкового кодексу України по збільшенню розміру відсотку орендної плати (в законі не більше 3 не менше 12)». • «Збільшити відсоток зарахування до місцевого бюджету акцизного податку від продаж пального». • «Зменшити поріг вартості легкових автомобілів для транспортного податку». • «Переглянути ставки держмита». • «Збільшити частку екологічного податку, що йдуть до місцевого бюджету». • «Затвердити ставки орендної плати за землю». • «Збільшення нормативно-грошової оцінки землі». • «Перегляд Методики по нарахуванню НГО для земель транспорту». • «Визначення нормативно грошової оцінки земель населених пунктів за кошти держави». • «Відмінити МПЗ та замість нього збільшити граничний обсяг земельного податку - до 5% замість 1%. Іншими словами перемістити МПЗ в земельний податок». • «Зняття обмежень по сплаті місцевих податків та зборів у воєнний період» • «Збільшення ставок Єдиного податку». • «По податку на нерухоме майно включити площу МАФу, врегулювати оподаткування земельних ділянок, які використовуються за нецільовим призначенням, оподаткування земельних ділянок, які не внесені до Реєстру речових прав (оподаткування за фактичне використання земельних ділянок)». • «Податок на землю для підприємців і одноосібників – у відсотках від вартості земельної ділянки». • «Перегляд підходів до баз оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (запровадження оціночної / ринкової вартості)». • «Плата за успадкування майна, яке знаходиться на території громади, має іти у громаду, а не до органу, в якому знаходиться нотаріальний орган. Збільшити державне мито (це тільки в ОМС: заповіт - 0,85грн., довіреність - 0,34 грн.)». 	6,9%
7	<p>Відновлення проведення перевірок СГД у громадах:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Наділити ОМС контрольними функціями». • «Створити в громаді земельні інспекції». 	5,9%

	<ul style="list-style-type: none"> • «Повернення перевірок Держспраці». • «В громадах які знаходяться в зоні можливих бойових дій дозволити проводити податкові перевірки». • «Відновлення перевірки платників податків, зокрема акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизними товарами». • «Контроль по інвентаризації земель». 	
8	Ініціювати зміни до Податкового кодексу України та на рівні держави сприяти у створенні єдиної бази по нарахуванню та сплаті податків і зборів до бюджету громад з розподілом по адміністративно-територіальних одиницях, що входять до складу громади, якою могли б користуватись органи місцевого самоврядування;	2,9%
9	Врегулювання норми ст. 42 ПКУ щодо отримання ППР фізичними особами виключно електронним способом	2,0%
10	Переглянути механізми розподілу доходів між центральним бюджетом і місцевими громадами, зокрема збільшити частку надходжень від загальнодержавних податків, які залишаються на місцях.	1,5%
11	Інше: <ul style="list-style-type: none"> • «Встановлення обов'язкової компенсації державою встановлених нею пільг зі сплати місцевих податків». • «Відповідальність за виконання доходів не лише по Державному а й по місцевому бюджетам (тобто преміювати спеціалістів податкових органів, якщо виконаний помісячний план по доходах місцевого бюджету)». • «Надання місцевим фінансовим органам повноваження податкових та на законодавчому рівні затвердити структуру. Місцеві депутати, які часто є представниками бізнесу не зацікавлені в організації та збільшенню контролю щодо сплати податків». 	1,5%

Серед заходів, які на думку органів місцевого самоврядування повинен здійснити Парламент, для збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів громад, є посилення відповідальності за несплату податків, передача органам місцевого самоврядування повноважень по адмініструванню місцевих податків і зборів, надання органам місцевого самоврядування доступу до державних реєстрів з реєстрації суб'єктів господарювання, нерухомого майна та автомобілів, інвентаризація нерухомого майна та земельних ділянок та ін. Таким чином, у площині збільшення надходжень місцевих податків і зборів необхідно провести цілу низку організаційних та комунікаційних заходів та сформулювати узгоджені з усіма стейкхолдерами законодавчі пропозиції.

Слід звернути увагу, що 27,9% опитаних на питання, що стосується збільшення надходжень місцевих податків і зборів зазначили про необхідність повернення вилучених часток ПДФО у громади (зокрема «військового» ПДФО та збереження зарахувань у розмірі 64%). Це свідчить про надзвичайну актуальність для громад питань, що стосуються ПДФО.

Також під час опитування респондентам було запропоновано визначити, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад, на їх думку» необхідно здійснити з боку центральних органів виконавчої влади (Мінфіну, податкових органів тощо). Надали розгорнуту відповідь на дане питання 80,5% респондентів. Загальними фразами відповіли 3,2% опитаних. Утримались від відповіді – 16,3% учасників дослідження.

На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку центральних органів виконавчої влади (Мінфіну, податкових органів тощо)?

Утримались від відповіді (не володію інформацією, не готовий відповісти тощо)	16,3%
Надали відповіді загального характеру	3,2%
Надали відповіді конкретного характеру:	80,5%

Надані респондентами змістовні відповіді проаналізовано і узагальнено в тематичні блоки, рейтинг яких є наступним:

1	<p>Відновлення проведення перевірок на території громад за СПД, щодо найманої праці та нелегального бізнесу</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Забезпечити дієвіший контроль за нарахуванням та сплатою місцевих податків». • «Посилити контроль за підакцизними товарами». 	16,8%
2	<p>Надати право доступу ОМС до баз даних ДПСУ</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Доповнити підпунктом 20.1.51 пункту 20.1 ст.20 ПКУ «органу місцевого самоврядування надати право доступу до АІС «Податковий БЛОК» на перегляд даних та мати право здійснювати перевірку поданої інформації юридичними та фізичними особами, з подальшою можливістю інформувати органи ДПС щодо не достовірності подання даних». • «Внести до ІАС LOGICA додаткові функції щодо нарахування місцевих податків». 	14,4%
3	<p>Посилити контроль за стягненням податкового боргу до місцевих бюджетів</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2Надати більше повноважень ОМС в частині контролю боргів та стягнення боргів з підприємств та підприємців». • «Доповнити розділ «Умови отримання адміністративної послуги» Інформаційних карток адміністративних послуг – обов'язковість надання Довідки про відсутність заборгованості з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи». • «Зняти обмеження на нарахування пені за несплату податків під час воєнного часу». • «Розробити дієвий механізм стягнення заборгованості щодо фізичних осіб». • «Спростити процедуру стягнення податкового боргу з платників. Адже судові процеси тривають роками, що призводить до значних втрат бюджетних коштів». 	10,9%
4	<p>Пропозиції щодо покращення діяльності ДПС та її взаємодії з ОМС:</p> <p>По-перше, обов'язки ОМС та ДПС у сфері оподаткування мають бути чітко розмежовані. По-друге, органи ДПС мають забезпечити вчасне внесення змін (осучаснення) до своїх баз даних, вчасне нарахування податкових</p>	10,9%

	<p>зобов'язань по місцевим податкам і зборам, вручення ППР. Органи ДПС мають вчасно оприлюднювати інформацію про СГД, які мають борг. Також деякі респонденти пропонували не скорочувати регіональні відділення ДПС, намагатися зберегти існуючий кадровий потенціал місцевих податкових інспекцій:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Податковим органам потрібно привести у відповідність базу нарахувань податків до актуальної кількості платників податків; обов'язкова звірка платників плати за землю з органами ОМС (з певною періодичністю)». • «Податковим органам спільно з ОМС провести інвентаризацію об'єктів нерухомого майна та земельних ділянок для наповнення державних реєстрів». • «Зі сторони податкових органів налагодити правильний облік платників земельного податку з фізичних осіб в розрізі територіальних громад». • «Податкові органи повинні своєчасно вносити зміни із загальнодержавних реєстрів та наданих ОМС повідомлень про зміни майнового стану при звірці і вчасно проводити нарахування податкових зобов'язань по місцевим податкам та зборам, а також вчасно вручати ППР». • «Забезпечити дотримання виконання ГУ ДПС області вимог п. 35.4 ст. 35 ПКУ в частині оприлюднення: щоденно - інформації про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг; щомісячно – інформації про фізичних осіб, які мають податковий борг». • «На постійній основі надавати щоквартально до органів ОМС перелік суб'єктів господарювання з нарахованими та сплаченими сумами по видам податків». • «Чітке розмежування обов'язків в сфері оподаткування між ДПС та ОМС». • «Не покладати адміністрування місцевих податків і зборів на органи ОМС, а розширити доступ начальникам місцевих фінансових органів в частині доступу до даних якими володіють податкові органи щодо суб'єктів підприємницької діяльності з метою взаємодії МФО і ДПП щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад». • «Зберегти регіональні податкові відділення, а працівників місцевих податкових інспекцій, що адміністрували і контролювали тільки територіальні громади, які раніше входили до складу району(наприклад працівник Радомишльської ДПП веде Брусилівський та інші райони, або працівник ГУ ДПС веде юридичних осіб по оренді землі Радомишльської ТГ)». • «Збільшення чисельності органів ДПС з метою виконання своїх повноважень». • «На законодавчому рівні посилити відповідальність шляхом створення окремого структурного підрозділу з функцією посиленого контролю за надходженням податків до місцевих бюджетів». • «Надання місцевим фінансовим органам повноваження податкових та на законодавчому рівні затвердити структуру. Місцеві депутати, які часто є представниками бізнесу не зацікавлені в організації та збільшенню контролю щодо сплати податків». • «Розширення повноважень спеціалістів та розподіл обов'язків по секторам». • «Передбачити фінансово-заохочувальні заходи стимулювання податкових органів щодо належного адміністрування місцевих податків». 	
5	<p>Повернути вилучену частку ПДФО у громади:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Залишити надходження ПДФО у розмірі 64% (деякі пропозиції були збільшити до 80% та 100% - прим. Д.) до місцевих бюджетів». • «Повернути «військовий» ПДФО». • «Не вилучати реверс у громад під час воєнного стану» 	7,4%
6	<p>Цифровізація податкової сфери</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Запровадження єдиної інтегрованої бази даних про об'єкти оподаткування для оперативної співпраці між контролюючими органами та ОМС». • «Сформований в повному обсязі Державний реєстр речових прав на нерухоме майно». 	7,4%

	<ul style="list-style-type: none"> «Автоматизувати процес нарахування податків і зборів. На сьогодні це ручна робота, ДПС оптимізували так, що працювати там немає кому. Навантаження величезне, багато працівників звільнилося, таким чином місцевими податками нікому займатися». «Налаштувати програму ДПС таким чином, щоб наявність пільг зі сплати місцевих податків не зникала щороку і не потрібно було вносити її повторно». «Встановити електронний обмін інформацією між податковою та ОМС». «Розробка програм для ОМС для обліку платників податків». «Проведення програм підвищення кваліфікації для місцевих податкових інспекторів, що покращить їхню здатність адмініструвати податки ефективніше». 	
7	<p>Збільшити ставки податків</p> <ul style="list-style-type: none"> «Зміни до Податкового кодексу в частині майнових податків та збільшення ставок. Нараховувати податки на об'єкти нерухомості, які внесені в ЄДР. Податкові органи мають мати доступ до баз даних з місцем реєстрації осіб та їхніх контактів для ідентифікації платника. Нажаль, наразі, податкова не зможе це зробити самостійно, а просить це зробити ОМС». «Перегляд підходів до баз оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (запровадження оціночної / ринкової вартості)». «Внести зміни в податкове законодавство щодо оподаткування МАФів податком на нерухоме майно». «Надати право органам місцевого самоврядування вносити зміни до діючих договорів оренди земельних ділянок, які були укладені до 2021 року (до моменту утворення об'єднаних територіальних громад), в частині перегляду ставок орендної плати в сторону збільшення». «Затвердження в обов'язковому порядку ставок орендної плати за землю». «Перегляд нормативно-грошової оцінки земельних ділянок в сторону збільшення, а не навпаки». «Визначити право встановлення пільг по сплаті податків на території громади». «Складність у введенні податку на вивезення сміття». 	6,4%
8	<p>Наповнення та верифікація реєстрів (нерухоме майно, земельні ділянки тощо)</p> <ul style="list-style-type: none"> «Уточнення переліку платників податків та зборів, їх бази оподаткування, що зареєстровані в громаді». «Врегулювання питання оцифрування з архівів БТІ відомостей про зареєстроване нерухоме майно та переведення паперових документів у електронний формат (Держреєстр речових прав на нерухоме майно)». 	5,9%
9	<p>Детінізація бізнесу</p> <ul style="list-style-type: none"> «Легалізація робочих місць та заробітної плати, дотримання державних гарантій в оплаті праці». «Боротьба з ухилянням від сплати податків». «Врегулювання процедури безпідставно збережених коштів, зайняття земельних ділянок без правовстановлюючих документів». 	4,5%
10	<p>Покращення взаємодії між ДПС і ОМС. Податкові органи мають надавати ОМС оновлену інформацію.</p>	4,5%
11	<p>Покращити інформування платників податків, особливо фізичних осіб, щодо наявності у них податкового боргу.</p> <ul style="list-style-type: none"> «Врегулювання питання щодо інформування платників про нараховані суми місцевих податків і зборів та суми заборгованості шляхом розміщення такої інформації в Приват24 розділу «Розрахунки з бюджетом», у застосунку «ДІА». 	4,0%

12	Удосконалити адміністрування місцевих податків і зборів. Розширити перелік делегованих повноважень органам місцевого самоврядування щодо контрольної - перевірочних заходів	3,5%
13	Передбачити в держбюджеті коштів на проведення інвентаризації земель у громаді з метою верифікації податкових зобов'язань зі сплати податку на майно й оренди земельних ділянок. Контроль по інвентаризації земель	1,5%
14	Інше: <ul style="list-style-type: none"> • «Включити у звітність в розрізі платників податків інформацію «Код КАТОТТГ у розрізі населених пунктів громади». • «Посилити відповідальність за нересстрацію СПД у разі зайняття будь-яким видом діяльності з метою отримання доходу, що дасть можливість виведення з тіньової зайнятості». • «Внести зміни щодо віднесення СПД до першої групи єдиного податку, виключивши: діяльність перукарів, манікюрниць, салонів краси». • «Прийняти закон щодо оподаткування вчителів – репетиторів». • «Вирішити питання щодо підстав звільнення від оподаткування або застосування податкових пільг до території, зайнятих оборонними рубежами або потенційно замінованих ВВП». 	2,0%

З метою збільшення надходжень місцевих податків і зборів від центральних органів влади органи місцевого самоврядування очікують: відновлення проведення перевірок (16,8% опитаних), надання права доступу до податкових баз (14,4%), посилення контролю за стягненням податкового боргу до місцевих бюджетів (10,9%) тощо. Зазначені вище пропозиції засвідчують про актуальність та зацікавленість органів місцевого самоврядування відносно питань наповнення місцевих бюджетів.

Під час відповіді на питання «**На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку органів місцевого самоврядування?**» респонденти вказували серед можливих заходів проведення інвентаризації, системне ведення обліку земель, своєчасний перегляд орендної плати, формування бази даних платників податків плати за землю; проведення обліку земель, що перебувають у власності територіальних громад, їх нормативної грошової оцінки з метою подальшого внесення даних до ДЗК. Також респонденти вказували про проведення інвентаризації нерухомого майна з метою формування майнових реєстрів; інформаційно-роз'яснювальна робота з громадянами, налагодження дієвої співпраці з податковими органами.

Разом з тим, певна частка респондентів наголошували на тому, що збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад відбудеться лише за умови, що на законодавчому рівні будуть розширені повноваження органів місцевого самоврядування:

На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку органів місцевого самоврядування?	
Утримались від відповіді <i>(Не володію інформацією, не готовий відповісти)</i>	19,1%
Надали відповіді загального характеру	4,4%
Надали конкретні відповіді	76,5%

Надані респондентами змістовні відповіді проаналізовано і узагальнено в тематичні блоки, рейтинг яких є наступним:

1	Наразі ОМС проводяться всі заходи в межах свої повноважень	5,2%
2	Збільшення повноважень ОМС: <ul style="list-style-type: none"> «Збільшення повноважень ОМС в сфері оподаткування, контролю, накладання адміністративних штрафів і стягнення податкового боргу». «Надати ОМС доступ до баз даних податкових органів, державних реєстрів нерухомого майна, земельних ділянок». «Надати ОМС можливість самостійно адмініструвати податки і збори». «Надати органам місцевого самоврядування повноваження з формування та ведення муніципальних фіскальних реєстрів з метою покращення адміністрування місцевих податків і зборів та впливу на повноту податкових надходжень до бюджетів». 	16,1%
3	Інвентаризація нерухомого майна (майно комунальної форми власності, безхазяйне майно) земель, лісових угідь, водних об'єктів, розташованих на території громади з метою формування відповідних реєстрів: <ul style="list-style-type: none"> «Проведення інвентаризації об'єктів нерухомого майна з метою виявлення СГ/фізичних осіб, які ухиляються від декларування податкових зобов'язань та сплати майнових податків». «Організація роботи БТІ з архівами відомостей про зареєстроване нерухоме майно та переведення паперових документів у електронний формат (Держреєстр речових прав на нерухоме майно)». «Вести облік платників податків». «Аудит та оптимізація існуючої бази оподаткування: органи місцевого самоврядування можуть провести ревізію власних ресурсів і баз оподаткування, щоб виявити потенційні джерела доходів, які ще не охоплені податковим обліком, наприклад, незареєстровані об'єкти нерухомості, неофіційна оренда тощо». «Пошук резервів наповнення місцевого бюджету». 	34,9%
4	Систематично проводити аналіз існуючих встановлених ставок місцевих податків та зборів та переглядати їх	8,3%
5	Контроль за нарахуванням та сплатою податків та зборів, проведення спільної роботи з податковими органами в частині стягнення податкового боргу, відновлення проведення податкових перевірок (залучення ОМС до цієї діяльності)	6,8%
6	Посилення кадрового потенціалу ОМС: <ul style="list-style-type: none"> «В органах місцевого самоврядування необхідно додати штатні одиниці, які будуть контролювати податковий борг та працювати з платниками». «Встановити відповідальних осіб за збір податків». 	6,8%

	<ul style="list-style-type: none"> «Розробити структуру місцевого фінансового органу виходячи з кількості суб'єктів підприємницької діяльності, кількості населення та площі громади». «Створення окремого відділу з адміністрування місцевих податків і зборів» «Підвищення кваліфікації працівників, що будуть мати доступ до податкової інформації». «Технічне забезпечення, програмне забезпечення тощо». 	
7	Більш тісна співпраця та взаємодія ОМС з податковими органами	5,7%
8	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення громади <ul style="list-style-type: none"> «Оприлюднення на офіційному сайті ради / інформаційних стендах переліку суб'єктів господарювання та фізичних осіб, які мають податковий борг перед місцевим бюджетом (відповідно до ст. 35.4 ПКУ та ст. 5 ЗУ «Про доступ до публічної інформації») шляхом переходу на офіційний веб-портал центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (на даний час норма ст. 35.4 ПКУ не виконується)». «Проведення постійної роз'яснювальної роботи серед населення щодо обов'язкової реєстрації (зміни) місця проживання, власності нерухомого майна, у тому числі земельної ділянки». 	5,2%
9	Своєчасне проведення перегляду діючих договорів оренди земельних ділянок у частині приведення розміру орендної плати у відповідність до вимог діючого законодавства; своєчасне проведення нормативно - грошової оцінки земель.	3,1%
10	Вжиття заходів з легалізації праці та доходів громадян, організації роботи щодо залучення до оподаткування фізичних осіб, які обробляють земельні ділянки.	3,1%
11	Допомагати податковим органам з врученням ППР	2,1%
12	Створення інфраструктури для розвитку малого та середнього бізнесу, «як-от індустриальні парки чи спеціальні економічні зони, може залучити інвесторів і, відповідно, збільшити надходження до бюджету. Залучення грантів та інвестицій: ОМС можуть активніше працювати з міжнародними грантами та державними програмами, спрямованими на розвиток громад, що допоможе збільшити бюджет громади».	1,6%
13	Інше: <ul style="list-style-type: none"> «Ведення податку на вивіз сміття». «Обов'язкова реєстрація придбаного майна на території громади для сплати податків». 	1,0%

Органи місцевого самоврядування вважають, що для збільшення надходжень місцевих податків і зборів з їхнього боку найбільш необхідним є інвентаризація нерухомого майна (про це зазначили 34,9% опитаних), збільшення повноважень органів місцевого самоврядування в сфері оподаткування (16,1%).

ВИСНОВКИ:

Результати проведеного опитування вказують на актуальність проблематики адміністрування місцевих податків і зборів та необхідність залучення до цього процесу органів місцевого самоврядування. З огляду на це слід зазначити про таке:

1. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів є одним із пріоритетних завдань для органів місцевого самоврядування. Це, в свою чергу, сприятиме посиленню фінансової стійкості та самостійності місцевих бюджетів, ефективності використання наявного фіскального потенціалу відповідних територій і, як наслідок, покращення рівня та якості послуг, що надаються жителям громад. З цією метою необхідним є пошук механізмів підвищення впливу органів місцевого самоврядування на процеси розширення фіскальної бази та мобілізації фінансових ресурсів до своїх бюджетів.

2. Розширення важелів впливу органів місцевого самоврядування на процес адміністрування місцевих податків і зборів – один із аспектів децентралізації, посилення самостійності та формування дієздатності місцевого самоврядування.

3. Підсумки опитування засвідчують про актуальність проблематики адміністрування місцевих податків і зборів. Органи місцевого самоврядування усвідомлюють важливість цього питання і вважають, що чинна податкова система приділяє недостатньо уваги адмініструванню місцевих податків і зборів. Відповідно, необхідно формувати законодавчі, комунікаційні, інституційні передумови для реформування системи адміністрування місцевих податків і зборів.

4. Незважаючи на наявність дискусійних аспектів щодо спроможності органів місцевого самоврядування забезпечити весь комплекс адміністративних процедур, концептуально, питання наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями щодо адміністрування місцевих податків і зборів є актуальним і потребує подальшого вивчення та опрацювання. З огляду на це, важливими кроками є формування (напрацювання) консенсусної позиції щодо нових підходів та механізмів адміністрування місцевих податків і зборів, яка б максимально задовольнила усіх стейкхолдерів цього процесу.

5. Система адміністрування повинна бути комфортною для платників податків і зборів, убезпечувати їх від зайвих бюрократичних процедур з огляду на можливий розподіл сфер відповідальності між різними контролюючими органами. Оскільки, адміністрування місцевих податків і зборів є лише одним із елементів податкових зобов'язань платників податків, необхідно забезпечити цілісність процесу адміністрування і уникнення його фрагментації з огляду на те, що органи місцевого самоврядування можуть здійснювати адміністрування лише місцевих податків і зборів, тоді як фіскальні органи мають адмініструвати всі інші обов'язкові платежі.

**Анкета онлайн опитування
представників керівного складу територіальних громад**

Соціологічне дослідження

«Адміністрування місцевих податків і зборів: бачення ОМС»

Опитування проводиться Центром політико-правових реформ за підтримки Програми «U-LEAD з Європою», що спільно фінансується ЄС та його державами-членами Німеччиною, Польщею, Швецією, Данією, Естонією та Словенією та за участі Всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування.

Для опитування знадобиться близько 7-10 хвилин.

Заповнити анкету необхідно до 20 вересня 2024 р. включно.

1. Будь ласка, вкажіть назву Вашої територіальної громади:

2. Будь ласка, вкажіть регіон, в якому розташовано Вашу територіальну громаду

- Вінницька
- Волинська
- Дніпропетровська
- Донецька
- Житомирська
- Закарпатська
- Запорізька
- Івано-Франківська
- Київська
- Кіровоградська
- Луганська
- Львівська
- Миколаївська
- Одеська
- Полтавська
- Рівненська
- Сумська
- Тернопільська
- Харківська
- Херсонська
- Хмельницька
- Черкаська
- Чернівецька
- Чернігівська
- м. Київ

3. Який Ваш статус в системі місцевого самоврядування?

- Сільський/селищний/міський голова
- Заступник сільського/селищного/міського голови з питань економічного розвитку

- Керівник структурного підрозділу (виконавчого органу) сільської / селищної / міської ради з фінансових питань, бухгалтерського обліку та звітності, місцевого бюджету, економічного розвитку

4. Якою є фактична чисельність населення (кількість осіб) Вашої територіальної громади станом на 01.01.2024 р.?

У разі відсутності інформації просимо зазначити, що ОМС не збирає /не володіє вказаною інформацією.

5. Які статистичні дані, наведені нижче, збирає / має у розпорядженні ОМС Вашої громади?

Будь ласка, надайте відповідь у кожному рядку таблиці

	<i>Вказана інформація є у розпорядженні ОМ</i>	<i>ОМС не збирає / не володіє вказаною інформацією</i>
Кількість суб'єктів підприємницької діяльності (платників податків), зареєстрованих на території Вашої громади (юридичних і фізичних осіб)		
Кількість платників місцевих податків і зборів, зареєстрованих на території Вашої громади		
Кількість платників єдиного податку, зареєстрованих на території Вашої громади		
Кількість платників плати за землю, зареєстрованих на території Вашої громади		

6. На Вашу думку, чи доцільно передати окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів до повноважень ОМС? (один варіант відповіді)

- Так, доцільно (перехід до питання № 7)
- Ні, не доцільно. Потрібно залишити адміністрування у виключній компетенції податкових органів (перехід до питання № 11)
- Утримуюсь від відповіді (перехід до питання № 7)

7. На Вашу думку, коли саме мають бути передані окремі функції з адміністрування місцевих податків і зборів до повноважень ОМС? (один варіант відповіді)

- повноваження мають бути передані протягом найближчих 1-2 років
- передача повноважень повинна здійснюватися поетапно
- передачу повноважень доцільно здійснювати після завершення воєнного стану
- утримуюсь від відповіді
- інше (будь ласка, вкажіть, що саме) _____

8. На Вашу думку, адміністрування яких місцевих податків і зборів доцільно передати ОМС?

Будь ласка, оберіть усі прийнятні варіанти

- земельний податок
- орендна плата за землю
- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
- транспортний податок
- єдиний податок
- збір за місця для паркування транспортних засобів
- туристичний збір
- інше (будь ласка, вкажіть, що саме) _____

9. На Вашу думку, які з перелічених функцій щодо адміністрування місцевих податків і зборів повинен виконувати ОМС Вашої громади для покращання надходжень?

Будь ласка, оберіть усі прийнятні варіанти

- Отримання та опрацювання від платників податків податкової звітності щодо місцевих податків та зборів
- Надання податкових консультацій щодо місцевих податків та зборів
- Визначення суми податкових та/або грошових зобов'язань платника податків, встановлення порядку їх сплати та оскарження рішень
- Здійснення податкового контролю щодо місцевих податків та зборів
- Облік платників місцевих податків та зборів
- Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності платників місцевих податків та зборів
- Проведення перевірок платників місцевих податків та зборів
- Стягнення податкового боргу з платників місцевих податків та зборів
- Притягнення до відповідальності платників місцевих податків та зборів за порушення податкового законодавства
- Здійснення контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати місцевих податків та зборів
- Надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень про сплату місцевих податків та зборів
- Наповнення інформаційних баз інформацією про об'єкти та суб'єктів оподаткування місцевими податками і зборами
- Інше (вкажіть, що саме) _____

10. За умови передачі територіальним громадам додаткових функцій з адміністрування місцевих податків і зборів, зазначте, які, на Вашу думку, організаційні заходи, матеріально-технічні засоби необхідно буде запровадити в ОМС?

Будь ласка, оберіть усі прийнятні варіанти

- зміна структури виконавчих органів ради (наприклад: перерозподіл функцій в межах існуючих підрозділів, збільшення штатної чисельності, створення нових структурних підрозділів тощо)
- забезпечення навчання або підвищення кваліфікації працівників
- придбання додаткової комп'ютерної та оргтехніки
- розробка та встановлення спеціалізованого програмного забезпечення

Інше (вказіть, що саме) _____

11. Чи здійснює ОМС Вашої громади функції щодо інвентаризації об'єктів нерухомості та земельних ділянок на предмет їх наявності в державних реєстрах, звірки даних з власниками такого майна та актуалізацію даних у реєстрах? (один варіант відповіді)

- Так
- Ні
- Не володію цією інформацією

12. Чи взаємодіє ОМС Вашої громади з податковими органами? (один варіант відповіді)

- Так
- Ні
- Не володію цією інформацією

13. Як саме організований процес взаємодії ОМС Вашої громади з податковими органами? (один варіант відповіді)

- обмін інформацією з податковими органами здійснюється на постійній основі, проводяться спільні наради для вирішення нагальних питань наповнення бюджету громади, тощо
- ОМС регулярно отримують інформацію від податкових органів
- взаємодія носить нерегулярний характер, отримання інформації здійснюється за запитом ОМС
- взаємодія з податковими органами відсутня
- інше (будь ласка, вкажіть, що саме) _____

14. Оцініть, будь ласка, рівень взаємодії ОМС Вашої громади з податковими органами: (один варіант відповіді)

- Відмінно
- Добре
- Задовільно
- Незадовільно

15. Вкажіть перелік даних, інформацій, які Ваша громада отримує від податкових органів:

16. Зазначте, яку інформацію стосовно платників податків та виконання ними своїх податкових зобов'язань необхідно Вашій громаді отримувати від податкових органів:

17. На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку Парламенту (у частині прийняття змін до законодавства)?

18. На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку центральних органів виконавчої влади (Мінфіну, податкових органів тощо)?

19. На Вашу думку, які додаткові заходи щодо збільшення надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів територіальних громад необхідно здійснити з боку органів місцевого самоврядування?

Дані про територіальну приналежність респондентів дослідження

Територіальна громада	Область України	Кількість респондентів в області, що взяли участь у дослідженні	Кількість громад області, представники яких взяли участь у дослідженні
Вороновицька селищна ТГ	Вінницька	6	6
Вапнярська селищна ТГ	Вінницька		
Барська міська ТГ	Вінницька		
Якушинецька сільська ТГ	Вінницька		
Брацлавська селищна ТГ	Вінницька		
Тульчинська міська ТГ	Вінницька		
Горохівська міська ТГ	Волинська	5	5
Литовезька сільська ТГ	Волинська		
Смідинська сільська	Волинська		
Зимнівська сільська ТГ	Волинська		
Шацька селищна ТГ	Волинська		
Томаківська селищна ТГ	Дніпропетровська	26	26
Миколаївська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Гречанопадівська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Софіївська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Маломихайлівська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Першотравневська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Лозуватська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Новоолександрівська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Царичанська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Солонянська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Губиницька селищна ТГ	Дніпропетровська		
Софіївська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Мирівська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Петриківська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Троїцька сільська ТГ	Дніпропетровська		
Слобожанська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Васильківська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Славгородська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Іларіонівська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Глеюватська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Карпівська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Раївська сільська ТГ	Дніпропетровська		
Софіївська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Верхньодніпровська міська ТГ	Дніпропетровська		
Зеленодольська міська ТГ	Дніпропетровська		

Покровська селищна ТГ	Дніпропетровська		
Сартанська селищна ТГ	Донецька		
Андріївська сільська ТГ	Донецька		
Дружківська міська ТГ	Донецька	5	5
Удачненська селищна ТГ	Донецька		
Бахмутська міська ТГ	Донецька		
Іршанська селищна ТГ	Житомирська		
Чоповицька селищна ТГ	Житомирська		
Гришковецька селищна ТГ	Житомирська		
Харитонівська сільська ТГ	Житомирська		
Миропільська селищна ТГ	Житомирська		
Словечанська сільська ТГ	Житомирська		
Радомишльська міська ТГ	Житомирська		
Вільшанська сільська ТГ	Житомирська		
Хорошівська селищна ТГ	Житомирська	17	17
Романівська селищна ТГ	Житомирська		
Червоненська селищна ТГ	Житомирська		
Семенівська сільська ТГ	Житомирська		
Станишівська сільська ТГ	Житомирська		
Ружинська селищна ТГ	Житомирська		
Новогуївська селищна ТГ	Житомирська		
Баранівська міська ТГ	Житомирська		
Андрушківська сільська ТГ	Житомирська		
Буштинська селищна ТГ	Закарпатська		
Горінчівська сільська ТГ	Закарпатська		
Полянська сільська ТГ	Закарпатська		
Берегівська міська ТГ	Закарпатська	8	8
Ужгороська міська ТГ	Закарпатська		
Міжгірська селищна ТГ	Закарпатська		
Ясінянська селищна ТГ	Закарпатська		
Оноківська сільська ТГ	Закарпатська		
Павлівська сільська ТГ	Запорізька		
Михайлівська сільська ТГ	Запорізька		
Вільнянська міська ТГ	Запорізька		
Преображенська ТГ	Запорізька		
Великобілозерська сільська ТГ	Запорізька		
Гуляйпільська міська ТГ	Запорізька	11	11
Кушугумська селищна ТГ	Запорізька		
Токмацька міська військова адміністрація Пологівського району	Запорізька		
Терпіннівська сільська ТГ	Запорізька		
Долинська сільська ТГ	Запорізька		
Чернігівська селищна ТГ	Запорізька		
Вигодська селищна ТГ	Івано-Франківська	6	6

Рожнятівська селищна ТГ	Івано-Франківська				
Кутська селищна ТГ	Івано-Франківська				
Верхнянська сільська ТГ	Івано-Франківська				
Новицька сільська ТГ	Івано-Франківська				
Солотвинська селищна ТГ	Івано-Франківська				
Томашівська сільська ТГ	Київська	13	13		
Васильківська міська ТГ	Київська				
Медвинська сільська ТГ	Київська				
Калинівська селищна ТГ	Київська				
Боярська міська ТГ	Київська				
Українська міська ТГ	Київська				
Калитянська селищна ТГ	Київська				
Іванківська ТГ	Київська				
Фастівська міська ТГ	Київська				
Таращанська міська ТГ	Київська				
Яготинська міська ТГ	Київська				
Броварська міська ТГ	Київська				
Васильківська міська ТГ	Київська				
Піщанобродська сільська ТГ	Кіровоградська	7	7		
Кропивницька міська ТГ	Кіровоградська				
Долинська міська ТГ	Кіровоградська				
Кетрисанівська сільська ТГ	Кіровоградська				
Бобринецька міська ТГ	Кіровоградська				
Кропивницька міська ТГ	Кіровоградська				
Устинівська селищна ТГ	Кіровоградська				
Жовківська міська ТГ	Львівська	14	12		
Великолюбінська селищна ТГ	Львівська				
Перемишлянська міська ТГ	Львівська				
Бориславська міська ТГ	Львівська				
Давидівська сільська ТГ	Львівська				
Шегинівська сільська ТГ	Львівська				
Підкамінська селищна ТГ	Львівська				
Стрийська міська ТГ	Львівська				
Бориславська міська ТГ	Львівська				
Ходорівська міська ТГ	Львівська				
Журавненська селищна ТГ	Львівська				
Сокальська міська ТГ	Львівська				
Шевченківська сільська ТГ	Миколаївська			13	12
Костянтинівська сільська ТГ	Миколаївська				
Благодатненська сільська ТГ	Миколаївська				
Вільнозапорізька сільська ТГ	Миколаївська				
Мішково-Погорілівська сільська ТГ	Миколаївська				

Казанківська селищна ТГ	Миколаївська		
Воскресенська селищна ТГ	Миколаївська		
Бузька сільська ТГ	Миколаївська		
Привільненська сільська ТГ	Миколаївська		
Врадіївська селищна ТГ	Миколаївська		
Коблівська сільська ТГ	Миколаївська		
Первомайська міська ТГ	Миколаївська		
Стрюківська сільська ТГ	Одеська		
Маразліївська сільська ТГ	Одеська		
Вигодянська сільська ТГ	Одеська		
Балтська міська ТГ	Одеська		
Новоборисівська сільська ТГ	Одеська		
Кодимська міська ТГ	Одеська		
Чорноморська міська ТГ	Одеська		
Петровірівська сільська ТГ	Одеська		
Дачненська сільська ТГ	Одеська		
Андрієво-Іванівська сільська ТГ	Одеська	19	19
Великодолинська селищна ТГ	Одеська		
Маяківська сільська ТГ	Одеська		
Куяльницька сільська ТГ	Одеська		
Кілійська міська ТГ	Одеська		
Березівська міська ТГ	Одеська		
Савранська селищна ТГ	Одеська		
Іванівська селищна ТГ	Одеська		
Коноплянська сільська ТГ	Одеська		
Теплодарська міська ТГ	Одеська		
Великобагачанська селищна ТГ	Полтавська		
Білоцерківська сільська ТГ	Полтавська		
Семенівська селищна ТГ	Полтавська		
Ромоданівська селищна ТГ	Полтавська		
Кобеляцька міська ТГ	Полтавська		
Шишацька селищна ТГ	Полтавська		
Сенчанська сільська ТГ	Полтавська	14	14
Мартинівська сільська ТГ	Полтавська		
Петрівсько-Роменська сільська ТГ	Полтавська		
Оржицька селищна ТГ	Полтавська		
Козельщинська селищна ТГ	Полтавська		
Нехворощанська сільська ТГ	Полтавська		
Хорольська міська ТГ	Полтавська		
Решетилівська міська ТГ	Полтавська		
Рокитнівська селищна ТГ	Рівненська		
Клесівська селищна ТГ	Рівненська		
Миляцька сільська ТГ	Рівненська		
Великоомелянська сільська ТГ	Рівненська	11	11
Смизька селищна ТГ	Рівненська		
Мирогощанська сільська ТГ	Рівненська		
Крупецька сільська ТГ	Рівненська		

Головинська сільська ТГ	Рівненська		
Білокриницька сільська ТГ	Рівненська		
Сарненська міська ТГ	Рівненська		
Дубенська міська ТГ	Рівненська		
Шалигинська селищна ТГ	Сумська	14	13
Попівська сільська ТГ	Сумська		
Дружбівська міська ТГ	Сумська		
Тростянецька міська ТГ	Сумська		
Нижньосироватська сільська ТГ	Сумська		
Бочечківська сільська ТГ	Сумська		
Великописарівська селищна ТГ	Сумська		
Степанівська селищна ТГ	Сумська		
Бездрицька сільська ТГ	Сумська		
Новослобідська сільська ТГ	Сумська		
Боромлянська сільська ТГ	Сумська		
Липоводолинська селищна ТГ	Сумська		
Шосткинська міська ТГ	Сумська		
Нараївська сільська ТГ	Тернопільська		
Озернянська сільська ТГ	Тернопільська		
Іванівська сільська ТГ	Тернопільська		
Лановецька міська ТГ	Тернопільська		
Шумська міська ТГ	Тернопільська	18	18
Близнюківська селищна ТГ	Харківська		
Лозівська міська ТГ	Харківська		
Оскільська сільська ТГ	Харківська		
Вільхівська сільська ТГ	Харківська		
Краснокутська селищна ТГ	Харківська		
Біляївська сільська ТГ	Харківська		
Старовірівська сільська ТГ	Харківська		
Мереш'янська міська ТГ	Харківська		
Південна міська ТГ	Харківська		
Зачепилівська селищна ТГ	Харківська		
Солоницівська селищна ТГ	Харківська		
Роганська селищна ТГ	Харківська		
Барвінківська міська ТГ	Харківська		
Дергачівська міська ТГ	Харківська		
Люботинська міська ТГ	Харківська		
Савинська селищна ТГ	Харківська		
Малинівська селищна ТГ	Харківська		
Балаклійська міська ТГ	Харківська		
Чемеровецька селищна ТГ	Хмельницька	12	12
Антонінська селищна ТГ	Хмельницька		
Сатанівська селищна ТГ	Хмельницька		
Крупецька сільська ТГ	Хмельницька		
Вовковинецька селищна ТГ	Хмельницька		

Віньковецька селищна ТГ	Хмельницька		
Красилівська міська ТГ	Хмельницька		
Судилківська ТГ	Хмельницька		
Новоушицька селищна ТГ	Хмельницька		
Дунаєвецька ТГ	Хмельницька		
Жванецька сільська ТГ	Хмельницька		
Улашанівська сільська ТГ	Хмельницька		
Мокрокалігирська сільська ТГ	Черкаська		
Шполянська міська ТГ	Черкаська		
Новодмитрівська сільська ТГ	Черкаська		
Корсунь-Шевченківська міська ТГ	Черкаська		
Вознесенська сільська ТГ	Черкаська		
Мліївська сільська ТГ	Черкаська		
Катеринопільська селищна ТГ	Черкаська	13	13
Бобрицька сільська ТГ	Черкаська		
Шрамківська сільська ТГ	Черкаська		
Степанецька сільська ТГ	Черкаська		
Смілянська міська ТГ	Черкаська		
Новодмитрівська сільська ТГ	Черкаська		
Паланська сільська ТГ	Черкаська		
Петровецька сільська ТГ	Чернівецька		
Великокучурівська сільська ТГ	Чернівецька	4	4
Сокирянська ТГ	Чернівецька		
Сторожинецька міська ТГ	Чернівецька		
Парафіївська селищна ТГ	Чернігівська		
Тупичівська сільська ТГ	Чернігівська		
Сухополов'янська сільська ТГ	Чернігівська		
Талалаївська сільська ТГ	Чернігівська		
Новобасанська сільська ТГ	Чернігівська	10	10
Добрянська селищна ТГ	Чернігівська		
Ічнянська міська ТГ	Чернігівська		
Борзнянська міська ТГ	Чернігівська		
Коропська селищна ТГ	Чернігівська		
Олишівська селищна ТГ	Чернігівська		